

Tisková zpráva

Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – únor/březen 2023

- ⊙ Za nejsympatičtější jsou spolu s Čechy považováni Slováci (čtyři pětiny dotázaných uvedly odpověď "velmi" nebo "spíše" sympatičtí).
- ⊙ Největší antipatie vyvolávají Romové a Arabové – 60 %, resp. 56 % dotázaných uvedlo odpovědi "spíše" či "velmi nesympatičtí". U obou národnostních skupin jde přitom o nejnižší hodnotu od počátku zjišťování.
- ⊙ S výjimkou Vietnamců a Arabů se míra sympatií či nesympatií k jednotlivým národnostním skupinám v čase příliš nemění. Nárůst sympatií k Vietnamcům proběhl jednak mezi roky 2013 a 2014, jednak mezi roky 2017 a 2019, a hlavně pak letos. Nárůst nesympatií k Arabům byl zaznamenán mezi lety 2014 a 2016, v roce 2017 se tento nárůst zastavil a v roce 2018 došlo k mírnému poklesu, který letošní výzkum potvrdil.
- ⊙ Válka na Ukrajině se nepochybně odrazila v nárůstu nesympatií k Rusům: oproti roku 2020 se procento těch, kteří uvedli, že jsou jim spíše nebo rozhodně nesympatičtí, zvýšilo o 14 procentních bodů (z 34 % na 48 %). Míra sympatií k Ukrajincům zůstala stejná.

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR

Tel.: 210 310 593

V únoru a březnu 2023 byl v rámci pravidelných šetření Naše společnost zkoumán vztah veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v České republice. Do šetření bylo zahrnuto celkem 14 národností žijících v naší zemi včetně Čechů, kteří v daném případě slouží jako referenční skupina. Respondenti své sympatie či antipatie vyjadřovali pomocí pětibodové škály, na které bod 1 znamenal „velmi sympatičtí“, 2 „spíše sympatičtí“, 3 „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“, 4 „spíše nesympatičtí“ a 5 „velmi nesympatičtí“.

Největší sympatie projevují občané zcela pochopitelně ve vztahu k Čechům (80 % zvolilo možnost „velmi sympatičtí“ nebo „spíše sympatičtí“ a 3 % „spíše či velmi nesympatičtí“) a k Slovákům (79 % sympatičtí / 3 % nesympatičtí). S odstupem následují Vietnamci, kterým projevuje sympatie 50 % veřejnosti proti 8 % vyjadřujících nesympatie. Jde o významný posun oproti roku 2020, kdy byl poměr 39 % ku 21 %. U následujících národností převažují sympatie nad nesympatiemi: Poláci (47 % / 9 %), Maďaři (33 % / 10 %), Němci (38 % / 14 %), Židé (29 % / 10 %) a Bulhaři (26 % / 14 %). U dalších národností nastává převaha antipatií nad sympatiemi, i když největší podíl tvoří neutrální hodnocení „ani sympatičtí, ani nesympatičtí“: Ukrajinci (25 % / 32 %) Číňané (21 % / 22 %) a Rumuni (14 % / 31 %). V případě Rusů (15 % sympatičtí / 48 % nesympatičtí), Arabů (8 % / 56 %) a Romů (5 % / 60 %) již deklarované antipatie tvoří největší část odpovědí, v případě dvou posledně zmíněných národnostních skupin dokonce výraznou absolutní většinu. Vysoce odmítavý vztah občané stále deklarují vůči Romům, u kterých 24 % respondentů zvolilo odpověď „velmi nesympatičtí“ (ovšem v roce 2020 to bylo dokonce 35 %). V tomto ohledu se k nim ovšem v posledních letech přiblížili Arabové, když letos odpověď „velmi nesympatičtí“ uvedlo 20 % dotázaných (v roce 2020 34 %).

Časové srovnání potvrdilo, že míra sympatií či antipatií ke všem uvedeným národnostem je více méně stabilní v celém sledovaném období. Za povšimnutí jen stojí, že jediný významný nárůst antipatií k Arabům se zastavil už v roce 2017. Výsledky za letošní rok potvrzují trend nastoupený v roce 2020. Za zmínku stojí trvalý nárůst sympatií k Vietnamcům, kdy průměr dosahuje zatím nejnižší hodnoty od roku 2013 (poprvé zjišťováno) a kdy nárůst sympatií v letošním roce byl oproti dřívějším výzkumům opravdu zásadní.

Tabulka 1: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR (%)¹

	Velmi sympatičtí (1)	Spíše sympatičtí (2)	Ani sympatičtí, ani nesympatičtí (3)	Spíše nesympatičtí (4)	Velmi nesympatičtí (5)	Nevím	průměr
Češi	37	43	17	2	1	0	1,86
Slováci	30	49	18	3	0	0	1,93
Vietnamci	8	42	41	7	1	1	2,50
Poláci	8	39	42	8	1	2	2,53
Maďaři	5	28	49	9	1	8	2,71
Němci	7	31	46	11	3	2	2,71
Židé	6	23	50	8	2	11	2,74
Bulhaři	4	22	52	11	3	8	2,87
Číňané	2	19	51	17	5	6	3,04
Ukrajinci	3	22	42	22	10	1	3,14
Rumuni	1	13	47	25	6	8	3,24
Rusové	3	12	34	28	20	3	3,52
Arabové	1	7	32	36	20	4	3,71
Romové	1	4	34	36	24	1	3,80

Pozn.: V tabulce jsou národnosti srovnány podle hodnot průměru.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30.1. – 20.3. 2023, 861 respondentů starších 15 let, osobní rozhovory.

Tabulka 2: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR – vývoj v čase (%)

	III/2013	III/2014	II/2015	III/2016	III/2017	III/2018	III/19	III/20	III/23
Češi	1,69	1,58	1,59	1,66	1,75	1,69	1,68	1,70	1,86
Slováci	1,79	1,72	1,76	1,88	1,91	1,85	1,80	1,79	1,93
Vietnamci	3,26	3,09	3,11	2,96	2,97	2,85	2,78	2,80	2,50
Poláci	2,47	2,40	2,47	2,61	2,59	2,52	2,65	2,51	2,53
Maďaři	2,96	2,80	2,88	2,93	2,86	2,85	2,72	2,74	2,71
Němci	2,87	2,83	2,82	2,87	2,89	2,91	2,86	2,88	2,71
Židé	2,80	2,67	2,83	2,91	2,86	2,83	2,80	2,82	2,74
Bulhaři	2,98	2,88	2,95	2,98	2,93	2,97	2,88	2,88	2,87
Číňané	3,35	3,28	3,25	3,27	3,27	3,15	3,13	3,34	3,04
Ukrajinci	3,57	3,36	3,44	3,26	3,30	3,29	3,25	3,18	3,14
Rumuni	3,60	3,56	3,55	3,59	3,52	3,50	3,44	3,35	3,24
Rusové	3,11	3,27	3,31	3,18	3,16	3,15	3,05	3,15	3,52
Arabové	-	3,79	4,02	4,20	4,19	4,09	4,10	3,98	3,71
Romové	4,24	4,21	4,30	4,26	4,15	4,07	3,96	4,02	3,80

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Zmáštní pozornost jsme v souvislosti s válkou na Ukrajině věnovali míře sympatií k Rusům a Ukrajincům. V roce 2020 bylo rozložení odpovědí u obou národností téměř shodné (hodnota korelačního koeficientu byla 0,43). Letos došlo k propadu sympatií k Rusům (viz tabulku 3), přičemž, což stojí také za pozornost, míra sympatií k Ukrajincům se nezměnila (korelace se snížila na hodnotu 0,11).

¹ Znění otázky: „Jak byste pomocí této škály označil svůj vztah ke skupinám obyvatelstva žijícím na území České republiky? a) Slováci, b) Poláci, c) Rusové, d) Němci, e) Romové, f) Ukrajinci, g) Maďaři, h) Češi, i) Bulhaři, j) Vietnamci, k) Rumuni, l) Židé, m) Číňané, n) Arabové.“
Možnosti odpovědí: 1 = velmi sympatičtí, 2 = spíše sympatičtí, 3 = ani sympatičtí, ani nesympatičtí, 4 = spíše nesympatičtí, 5 = velmi nesympatičtí

Tabulka 3: Vztah k Rusům a Ukrajincům – porovnání roku 2020 a 2023 (%)

	Velmi sympatičtí (1)	Spíše sympatičtí (2)	Ani sympatičtí, ani nesympatičtí (3)	Spíše nesympatičtí (4)	Velmi nesympatičtí (5)	Nevím	průměr
Rusové 2020/23	5/3	20/12	39/34	24/28	10/20	1/3	3,15/3,52
Ukrajinci 2020/23	2/3	22/22	40/42	25/22	10/10	1/1	3,18/3,14

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Jde i o to, do jaké míry jsou postoje k těmto národnostem určeny základními sociodemografikami (viz tabulku 4).

Tabulka 4: Podmíněnost vztahu k Rusům a Ukrajincům věkem, vzděláním a životní úrovní v roce 20/23 (%)

	Rusové Sympatičtí/nesympatičtí 2023	Ukrajinci Symp./nesymp 2023	Rusové Sympatičtí/nesympatičtí 2020	Ukrajinci Symp./nesymp 2020
15-19	18/40	42/14	22/36	15/22
60+	18/47	23/35	30/36	28/33
Vyučení Vysoká škola	16/50 12/52	17/39 34/21	26/34 20/34	23/37 24/35
Dobrá živ. úroveň Špatná	13/47 10/58	29/27 11/45	26/32 26/35	28/34 21/41

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Co se týče Ukrajinců, tak nejvýraznější rozdíl mezi roky 2020 a 2023 jsme zjistili u nejmladší generace, kde došlo k nárůstu o 27 procentních bodů u těch, kteří považují Ukrajince za sympatické. Desetibodový názorový posun ve prospěch sympatií jsme zjistili mezi vysokoškolsky vzdělanými respondenty.

Ve vyjádření sympatií k Rusům došlo k daleko výraznějším posunům. U nejstarší generace došlo k výraznému propadu sympatií k Rusům – o 11 procentních bodů, o které narostl podíl těch, kteří považují Rusy za nesympatické. Nárůst o 18 procentních bodů jsme zaznamenali u nesympatií k Rusům mezi vysokoškolsky vzdělanými respondenty. Nejvýraznější změna postoje k Rusům byla ve skupině deklarující špatnou životní úroveň (o 23 procentních bodů nárůst nesympatií).

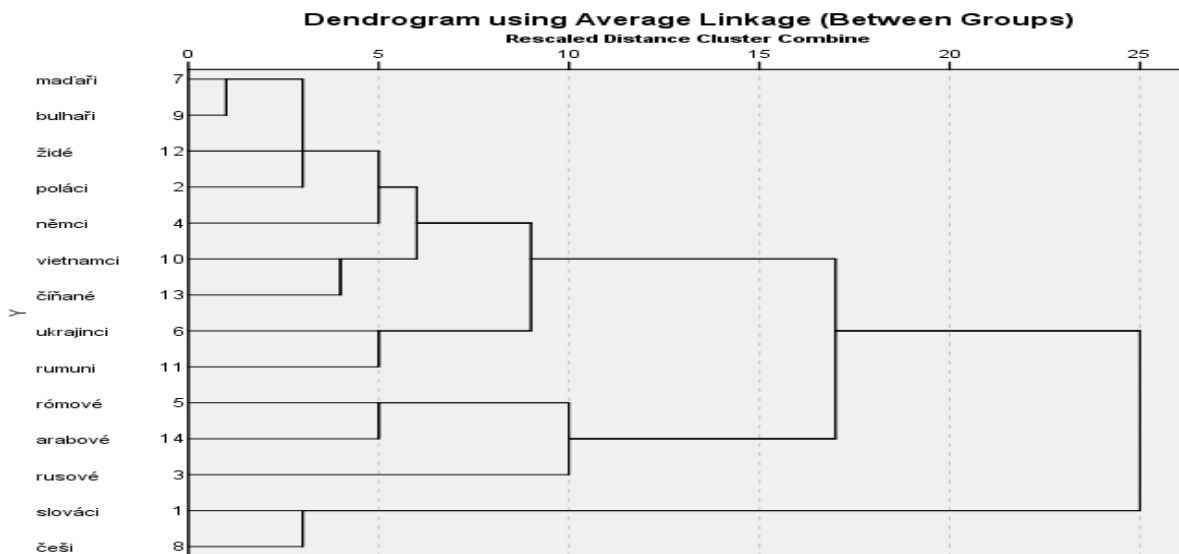
Tabulka 5: Podmíněnost vztahu k vybraným národnostním skupinám věkem, vzděláním a životní úrovní (%)

	Romové Sympatičtí/nesympatičtí	Arabové Symp./nesymp.	Vietnamci Symp./nesymp.	Češi Symp./nesymp.
15-19	8/44	16/36	55/12	76/6
40-54	6/59	6/62	48/7	83/3
65+	3/66	7/60	52/8	83/2
Vyučení Vysoká škola	5/66 5/58	5/65 8/48	41/7 54/6	83/3 75/1
Dobrá živ. úroveň Špatná	4/58 3/83	8/50 4/71	57/6 29/10	80/1 78/10

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30.1. – 20.3. 2023, 861 respondentů starších 15 let, osobní rozhovory.

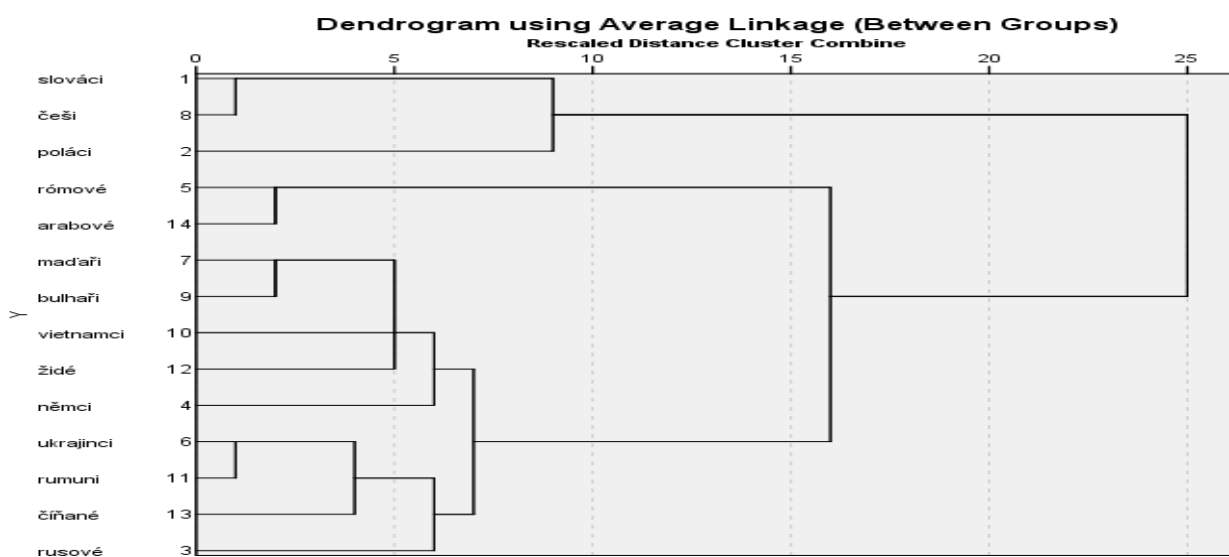
Míra sympatií ke ostatním sledovaným národnostem není až na výjimky, které uvádíme v tabulce 5, podmíněna základními sociodemografickými charakteristikami. Takže jsme mimo jiné nezjistili např. žádné historické sentimenty (Němci, Židé). Podle očekávání jsou Arabové a Romové více nesympatičtí lidem starším, s nižším vzděláním a především s nižší životní úrovní. U Vietnamců se podobně liší míra sympatií. Za povšimnutí stojí nižší sympatie k Čechům mezi nejmladší generací. Postoje nejmladší generace k Romům i Arabům jsou příslibem do budoucna.

Klastrová analýza (viz graf) poskytla názorný pohled, které národnostní skupiny jsou si z hlediska míry sympatií/antipatií podobné. Od všech národností se oddělili podle očekávání Češi se Slováky, kteří tvoří vlastní klast. Do jednoho klastru se propojili Romové, Arabové a Rusové. Ukrajinci jsou si blízcí s Rumuny a tato dvojice národností se následně připojila ke klastru, ve kterém se spojily všechny zbylé národnostní skupiny.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 30.1. – 20.3. 2023, 861 respondentů starších 15 let, osobní rozhov or.

Pro srovnání uvádíme i výsledek z roku 2020. Rusové zde tvoří jeden klast spolu s Rumuny, Číňany a Ukrajinci. Romové a Arabové se spojili do jednoho klastru. K Čechům a Slovákům se přidružili Poláci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 29.2 – 11. 3. 2020, 1012 respondentů starších 15 let, osobní rozhov or.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v23-02</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>31.1. - 20. 3. 2020</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Vážení dat:	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj a velikost místa bydliště x kraj</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>861</i>
Počet tazatelů:	<i>73</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – dotazování technikou CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>OV.11</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>ov230502a</i>
Zveřejněno dne:	<i>2. května 2023</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převěšením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou v y užívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat v ývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání v eřejného mínění v České republice ojedinelý.]
